

דְּמִקְנֵנִי בְּעֶנְפֵי אֵילָנָא ומש"כ 'בכל עץ' הוא נאמר על בעלי המושנה

שמעלתם גדולה יותר מאחר שהם כאפרוחים המקננים בענפי האילן דז"א, ובהם יש יותר השראת השכינה [שכ] (רמ"ק). **אֵת דְּאֶמְרִי, בְּכָל עֵץ, אֵלֵין יִשְׂרָאֵל.**

דְּאֶתְמַר בְּהוּ, (ישעיה סה) **כִּי כִימִי הָעֵץ יָמִי עָמִי**

אמנם יש מפרשים שמש"כ 'בכל עץ' הוא נאמר על כלל ישראל שבהם נאמר 'כי כימי העץ

ימי עמי'. **אוּ עַל הָאָרֶץ, אֵלֵין מֵאֲרֵי תוֹרָה** (ד"א מְשֻׁנָּה), **דְּאֶתְמַר**

בְּהוּ, עַל הָאָרֶץ תִּישָׁן וְחֵי צֶעַר תַּחֲיָה וּבִתּוּרָה אֶתָּה

עֵמֶל ומש"כ 'או על הארץ' הם אלו בעלי התורה שנאמר בהם [שכא] על הארץ תישן וחי

צער תחיה ובתורה אתה עמל [שכב]. **אֶפְרָחִים: אֵלֵין פְּרָחִי כְּהֵנָה** ומש"כ

אור הרשב"י

ובעוונותינו הרבים מי הוא זה שחש כראוי בחומרת עניין ביטול תורה, שכאמור הוא חמור מכל העבירות רח"ל, ומי הוא זה שמכיר בערך לימוד התורה. אמר ר' יהושע בן לוי בכל יום ויום בת קול יוצאת מהר חורב ומכרות ואומרת אוי להם לבריות מעלבונה של תורה (אבות פ"ו מ"ב).

הסביר הרב בן ציון אבא שאול זצ"ל, שעלול האדם לטעות ולחשוב שהגורמים לעלבון התורה הם אותם אנשים שאינם עוסקים בתורה כלל. אבל מי ששוקד על דלתות התורה יום יום אינו גורם עלבון לתורה. אבל זוהי טעות כי ודאי אותם שאינם מצויים בתורה כל עיקר, עסקם חמור מאוד, אולם עיקר עלבון התורה שעליה מכרות בת קול בכל יום. "אוי להם

[שכ] אמנם כאן לא הזכיר את מדרגת בעלי הקבלה הנקראים בנים, מאחר שאלו מעלתם גדולה והם יושבים תחת כנפי השכינה העליונה בינה, וכאן הזכיר רק את אותם שתחת כנפי השכינה התחתונה מלכות (רמ"ק).

[שכא] כדאיתא באבות פרק ו' משנה ד' כך היא דרכה של תורה פת במלח תאכל ומים במשורה תשתה ועל הארץ תישן וחי צער תחיה ובתורה אתה עמל ואם אתה עושה כן אשריך וטוב לך אשריך בעולם הוזה וטוב לך לעולם הבא.

[שכב] ובענין עסק התורה כותב הגר"א במשלי (א, כג) ידוע שהמצוה הגדולה מכל המצוות היא לימוד התורה, ולהיפך העבירה הגדולה ביותר זה דברים בטלים ולצנות, שהם ביטול תורה.

הלימוד היומי

לע"נ הר' יעקב שמואל ז"ל

'אפרוחים' הוא נאמר על צעירי הכהונה העוסקים בתורה ובעבודת ביה"ק. **או**
ביצים: אלין דין לון קדשא בריך הוא מקרני ראמים
ועד ביצי כנים ומש"כ 'או ביצים' הוא סוד שאמרו חז"ל שהקב"ה זן את כולם

אור הרשב"י

היה שקוע בלימוד עד ששכח את משפחתו. ומה גרם לו לחזור? פעם אחד הלך הגר"א לבית הרחצה, ומכיוון שאסור להרהר שם בד"ת התחיל לעיין בענייניו ונזכר שכבר עבר כחודש ימים מזמן שעזב את ביתו. כשבנו חביבו היה חולה ושוכב על ערש דוי, נכמרו רחמיו וציוה לאסור את רכבו ולשוב לביתו לדעת מה שלום בנו.

ממעשה זה יש ללמוד הרבה דברים, אולם אחד הדברים שיש לשאול הוא, וכי היה חסר לגר"א היכן ללמוד שהיה צריך ללכת להתבודד וללמוד מרחק של שבע פרסאות.

התשובה היא: שהיו לו הרבה מקומות, אולם צריך לדעת שסוד ההצלחה והסייעתא דשמיא כדי לזכות לתורה, הוא כשהאדם יוצא מחוץ לביתו ללמוד תורה, כמו שאמרו במדרש שיר השירים על הפסוק "האלף לך שלמה ומאתיים לנותרים את פרוי", האלף ללומדים שלא במקום שיוצאים מחוץ לביתם, ומאתיים ללומדים במקום, והיינו שמובטח ללומדים שלא במקום הצלחה וסייעתא דשמיא פי חמש. וכן אמרו בתלמוד הירושלמי שברית כרותה היא שהיגע בתלמוד בבה"כ לא במהרה הוא משכח תלמודו.

לבריות מעלבונה של תורה" מצויה דוקא ביושביו אוהלה של תורה, כי אדם שיושב ליד הגמרא ותוך כדי לימוד מדבר דברים בטלים נמצא שהוא מחשיב באותה שעה את דיבוריו יותר מהתורה הקדושה, היש עלבון גדול מזה? כי בתאוותו לדברים בטלים דחה את לימודו מפניהם, וזהו עלבון גדול מאוד (קובץ "חיוזוק" תשס"א עמ' לד).

הנה כשנביט באורחות חייו של ר' אליהו מוילנא זצ"ל, נראה איזה מסירות נפש היתה לו לתורה. בהקדמה לחיבור הגר"א על השו"ע או"ח, מספר ר' אברהם בנו של הגר"א, על אחיו (בנו של הגר"א) שהיה איש תם וישר וירא אלוקים ושמו ר' שלמה ולמן, אביו אהב אותו כי הכיר בו מידת טובו וצדקותו. והנה פעם אחת נפל למשכב ר' שלמה, ולפני ששב לאיתנו הסכים הגר"א בדעתו לנסוע אל המקום אשר הכין להתבודד, שהמרחק היה שבע פרסאות (בערך 28 קילומטר). ובבוקר נסע אל המקום ההוא להתבודד כפעם בפעם, (כנראה שזה היה מקום קבוע שהיה מתבודד בו). והנה כשהלך באותה פעם כאילו נסגרו דרכי הטבע, כי בדרך כלל האב קשור לבני ביתו, והנה הלך לו הגר"א עד ששכח את ביתו ובניו יותר מחודש ימים, וזה מרוב אהבתו לתורה שכ"כ

מקרני ראמים ועד ביצי כינים [שנג]. **וְהָאֵם רִבְצָת עַל הָאֶפְרָחִים** ומש"כ 'והאם רבצת על האפרוחים' הוא סוד שהשכינה שורה על כל העוסקים בתורה ובתפילה.

בעלי הקבלה גולים יחד עם השכינה ועל ידם מקבלת השכינה שפע מז"א

בְּזִמְנָא דְהוּי קֶרְבִּין קֶרְבָּנִין. מַה פְּתִיב לֹא תִקַּח הָאֵם
עַל הַבָּנִים והנה בזמן ביה"ק שהיו מקריבים קרבנות, אז מה היה כתוב,
 'לא תקח האם על הבנים', דהיינו שהשכינה לא הסתלקה מעל ישראל. **חֲרַב בִּי**
מִקְדָּשָׁא, וּבִטְלוּ קֶרְבָּנִין, מַה פְּתִיב, שִׁלַּח תִּשְׁלַח אֶת
הָאֵם. וְגָלוּ הַבָּנִים אמנם כאשר חרב ביה"ק ובטלו הקרבנות אז מה נאמר, 'שלח
 תשלח את האם', דהיינו שהשכינה הסתלקה מעל ישראל ועי"כ גלו ישראל בניה,
וְהֵינּוּ וְאֵת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ ובזה הוא סוד מש"כ 'ואת הבנים תקח לך',
 דהיינו שאותם הבעלי קבלה הנקראים בנים הם בסוד תקח לך מאחר שהם גולים יחד עם
 השכינה, **מִסִּטְרָא דָּא דְאֵת ו', דְּאִיהוּ עוֹלָם אָרוּךְ** ואלו הבעלי
 קבלה הם מצד אות ו' דז"א הנקרא עולם ארוך מאחר שהוא מקבל מא"א, **דְּאֵתִימַר**
בִּיה (דברים כב) לְמַעַן יִיטַב לָךְ וְהָאֲרֻכָּת יָמִים, לְעוֹלָם
שְׁכָלוּ אָרוּךְ והנה ע"י בעלי הקבלה השכינה מקבלת שפע מז"א שבו סוד האריכות

אור הרשב"י

מכסא הדין ויושב על כסא רחמים, שלישיות –
 יושב וזן את כל העולם כולו מקרני ראמים עד
 ביצי כנים, רביעיות – יושב ומשחק עם לויתן,
 שנאמר: לויתן זה יצרת לשחק בו.

[שנג] כדאיתא בעבודה זרה דף ג' עמוד ב' אמר
 רב יהודה אמר רב: שנים עשרה שעות הוי
 היום, שלש הראשונות הקדוש ברוך הוא יושב
 ועוסק בתורה, שניות – יושב ודן את כל העולם
 כולו, כיון שרואה שנתחייב עולם בלייה, עומד

ועי"כ היא מאריכה ימים, ולכן ז"א אומר לשכינה 'למען ייטב לך' שהוא ע"י היסוד ועי"כ תקבלי את שפע של 'והארכת ימים', שהוא סוד השפע דז"א הנקרא עולם ארוך שהוא מקבל מא"א (רמ"ק) ♦

סוד קריאת שמע וברוך שם

וּבְאַתֶּר דְּקַרְבָּנִין, תְּקִינּוּ צְלוֹתִין והנה בזמן חורבן ביה"ק תיקנו חז"ל את התפילות במקום הקרבנות בסוד 'ונשלמה פרים שפתנו', **וּמִצַּפְצָפִין בְּקָלִין דְּשִׁירִין. בְּקוֹל דְּקָרִיאת שְׁמַע, לְגַבִּי עֲמוּדָא דְּאִמְצָעִיתָא דְּאִיהוּ לְעִילָא** ובזה ישראל מצפצפים בקולם ובשירים שבפסוקי דזמרה ובקול של קריאת שמע, לגבי העמוד האמצעי ז"א שהוא נמצא למעלה באצילות ואינו גולה ממקומו. **דִּהָא אִימָא וּבְרַתָּא בְּגִלוּתָא** כי הרי רק האם ובת בינה ומלכות בגלות ומשא"כ ז"א שהוא לא גולה, ומשום כך נאמר שלח תשלח שהוא סוד גלות בינה ומלכות (רמ"ק), **וּמִיד דְּנִחִית, קְשָׁרִין לֵיה בְּבִרְתָּא, דְּאִיהִי יָד כְּהָה, לְמַהוּי קְשִׁיר ו' עַם ה', בְּשִׁית סְפִירָאן** והנה ע"י קריאת שמע, ז"א יורד בכדי להעלות את המלכות אל הייחוד, ובזה קושרים אותו עם הבת שהיא המלכות הנקראת יד כהה, ובזה נקשר אות ו"ק דז"א שהוא סוד אות ו' עם ה' דמלכות. **מִיד מְלַחֲשִׁין לְגַבִּי חֲכֻמָּה, בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד** ואז מיד לוחשים לחכמה ברוך שם וכו' דהיינו שאז מייחדים את החכמה תתאה מלכות עם ז"א (דמשק אליעזר) ♦